

Bred spillet ud

- en håndbog om samarbejde
for SFO-pædagoger og
foreningsfrivillige

INTRO	1
OM 'BRED SPILLET UD'	3
UDSATTE OG FORENINGSUVANTE BØRN.....	5
PÆDAGOGISK IDRÆT	8
Pædagogiske bagdøre.....	9
Legitim perifer deltagelse	10
Fælles afsæt	10
SAMARBEJDE MELLEML SFO OG FORENINGER.....	11
Afstemning af forventninger	11
Hvad kan foreningen bidrage med?	13
Hvad kan SFO'en bidrage med?	14
Det organisatoriske samarbejde.....	15
Relationer og struktur	17
UDFORDRINGER OG LØSNINGER	17
Tidspunkt på dagen.....	18
Rekruttering af børn.....	19

Bred spillet ud

- en håndbog om samarbejde mellem SFO-pædagoger og foreningsfrivillige

Forfatter: Malene Skov Dinesen, Ineva

Udgivet: I samarbejde mellem Ineva og Køge Kommune

Udgivelsesår: 2012

Fotos: Fra Bred spillet ud samt modelfotos

Intro

I Køge Kommune har der i perioden 2011-2012 været arbejdet med fire breddeidrætsprojekter, hvoraf det ene, 'Bred spillet ud', har sat fokus på de udsatte og foreningsuvante børn. I projektet er der i samarbejde mellem SFO'er og idrætsforeninger blevet etableret aktiviteter, der har haft til hensigt at understøtte de udsatte og foreningsuvante børns tilgang til og fastholdelse i fysisk aktivitet og idrætsforeninger.

I projektet fokuseres der på samarbejdet mellem det professionelle og det frivillige. Den overordnede hypotese er, at det netop er i dette samarbejde, at svaret på, hvordan målgruppen bliver integreret og fastholdt i fysisk aktivitet og idrætsforeninger, skal findes.

Denne håndbog er udarbejdet af Ineva i samarbejde med Kulturfællesskabet i Køge Kommune og er et resultat af projektet. Den henvender sig til SFO-ledere og -pædagoger samt foreninger, der ønsker at arbejde med de børn og unge, som har brug for særlig støtte for at kunne deltage i foreningslivet og dermed få alle de gevinster, som det giver. Håndbogen kan også give inspiration til, hvordan der kan skabes gode samarbejder til gavn for den brede gruppe børn i SFO.

Denne håndbog giver:

Viden om, hvilke særlige udfordringer udsatte og foreningsuvante børn kan have.

Indsigt i, hvilke udfordringer man typisk står over for som forening, der ønsker at inkludere udsatte og foreningsuvante børn.

Viden om pædagogisk idræt som fælles afsæt i foreninger og SFO'er.

Konkrete råd og opmærksomhedspunkter i forhold til at etablere gode og vedvarende samarbejder mellem foreninger og SFO.

Ønsket med håndbogen er, at den kan bidrage til forståelse for og kompetencer til at arbejde aktivt og understøttende med en gruppe børn og unge, der typisk har dårlige muligheder for at indgå i normale foreningsaktiviteter. Ønsket er derfor at skabe inspiration til nye samarbejdsrelationer på tværs af det professionelle og det frivillige.

Håndbogen er bygget op i forskellige dele, så det er muligt at til- og fravælge afhængigt af behov og interesser. Den første del (side 3-7) beskriver 'Bred spillet ud's formål, status og børnene i målgruppen. Den anden del beskriver tankerne bag pædagogisk idræt (side 8-10). Den tredje del beskriver samarbejdet mellem SFO og foreninger samt udfordringer og løsninger i forbindelse med 'Bred spillet ud' (side 11-19). På håndbogens bagside er der inspiration til mere viden.

Om 'Bred spillet ud'

'Bred spillet ud' er igangsat som en del af Køge Kommunes arbejde som breddeidrætskommune. I projektet har i alt 23 foreningsfrivillige deltaget i et kursus i pædagogisk idræt – en tilgang, som alle SFO'er i Køge Kommune igennem længere tid har arbejdet med. Kurset for de frivillige havde til hensigt at give indsigt i tilgangen og dermed skabe et fælles sprog mellem de frivillige og de professionelle. I projektet er der etableret ni samarbejder om gennemførelse af aktiviteter for børn i SFO med afsæt i pædagogisk idræt. De gennemførte projekter i 'Bred spillet ud' er:

Fodbold for sjov. Samarbejde mellem Køge Boldklub og Sund Zone (og Ellemarkens SFO) om fodbold for Ellemarkens børn og unge.

Zumba. Samarbejde mellem Herfølge Gymnastikforening og Herfølge SFO om zumba i SFO-tiden.

Leg og bevægelse. Samarbejde mellem Herfølge SFO og Herfølge Gymnastikforening om leg og bevægelse for børn med motoriske problemer eller 'uroligheds'-problematikker.

Kricket i skolegården for de større børn i SFO. Samarbejde mellem Bag Skorstenen og Køge Cricket Klub om cricket i SFO-tiden.

Volley med SFO 1. Bag Skorstenen og Rishøj Volley har igangsat samarbejde om volley en gang om ugen i SFO-tiden. To teenagepiger står for volleytræningen.

Prøvetime i kidsvolley. Samarbejde mellem Bjæverskov Volley og Ejby SFO om prøvetime i kidsvolley.

Idrætsmaraton. Samarbejde mellem Ejby IF, Ejby SFO og Bjæverskov Volley om afholdelse af idrætsmaraton for 6.-9. klasse den 13. januar 2012 klokken 19-24.

Breddeidrætsaften. Samarbejde mellem Vemmedrup IF og Vemmedrup

SFO om afholdelse af breddeidrætsaften.

Streethåndbold og -fodbold. Samarbejde mellem Borup IF om håndbold og fodbold i SFO-tiden.

Som det fremgår af listen, er der stor forskel på, hvilke typer af aktiviteter der er skabt igennem projektet. Nogle har arbejdet med en kontinuerlig aktivitet i SFO-tiden, og andre har arbejdet med afholdelse af events omkring idræt og foreningslivet. Begge typer af projekter er blevet gennemført med stor succes.

Evalueringen viser konkluderende, at de igangsatte aktiviteter har gjort en forskel for målgruppen, og at projektet har skabt professionsudvikling både i de involverede SFO'er og foreninger. Børnene har igennem projektets aktiviteter deltaget i idræt, der har været justeret i sin form og struktur, så alle kan være med. Dette er blandt andet sket ved, at volley er blevet til kidsvolley, cricket er blevet til skolegårdsケット, gymnastik er blevet endnu mere legende og så videre. Det har ifølge de involverede voksne givet de deltagende børn en oplevelse af at have succes med en idræt. Samtidig har de deltaget i de vigtige forpligtende fællesskaber, som der igennem hele projektet er sat kraftigt fokus på.

I flere foreninger har projektet skabt mere viden om og kompetencer til at rumme de foreningsuavante og udsatte børn. Dette har vist sig ved, at foreningerne er blevet mere bevidste om, hvad de har brug for, eksempelvis fra forældrene, for at kunne inkludere en bredere børnegruppe.

I SFO'erne har arbejdet med den pædagogiske idræt og samarbejdet med foreningslivet givet ny inspiration til og viden om, hvordan der kan arbejdes med bevægelse og idræt på nye måder. Her har centrale elementer fra den pædagogiske idræt, 'legitim perifer deltagelse' og 'pædagogiske bagdøre', været velintegreret i den måde, der bliver arbejdet med idræt og bevægelse på både i forbindelse med konkrete aktiviteter og generelt i hverdagen i SFO'en.

Udsatte og foreningsuvante børn

Foreningslivet er for rigtig mange børn en vigtig del af deres fritidsliv, der både har stor betydning for deres sundhed og deres sociale udvikling. I Køge Kommune oplever man dog, som i mange andre kommuner, at der også er en gruppe børn, der ikke er en del af foreningslivet og er meget lidt fysisk aktive generelt.

I 'Bred spillet ud' er der blevet fokuseret på de udsatte og foreningsuvante børn. Man har i projektet oplevet, at disse børn i større eller mindre grad har haft udfordringer med:

Sociale vanskeligheder. En gruppe, der bliver beskrevet i stort set alle projekter i 'Bred spillet ud', er de børn, der har vanskeligt ved at indgå i sociale relationer med de spilleregler, der følger med. Disse børn har ikke tilknytning til foreningslivet, fordi de har vanskeligt ved at indgå i de rammer, som det typisk kræver.

Motoriske vanskeligheder. De motoriske vanskeligheder kan gøre det vanskeligt for børnene at følge med i foreningslivet. Da denne gruppe børn sjældent har fået succesoplevelser ved at være en del af fysiske aktiviteter, trækker de sig fra det.

Manglende forældreopbakning. Forældreopbakningen beskrives i 'Bred spillet ud' som af stor betydning for, om børnene er i en forening. Konkrete udfordringer som eksempelvis at møde op til foreningens aktiviteter kan være en stor hindring for nogle børn. Også forældrenes manglende overskud til at deltage i både den daglige træning og eventuelt turneringer har stor betydning for børnenes mulighed og motivation for at deltage i foreningsaktiviteter.

Økonomiske vanskeligheder. Kontingentet til foreningen er for nogle familier en udgift, de ikke har mulighed for at imødekomme. Der findes i mange kommuner en række muligheder for at ansøge om støtte til eller fuld betaling af kontingentet.

For en gruppe børn betyder disse udfordringer, at de aldrig har været en del af en forening eller er stoppet efter en periode med mere eller mindre gode oplevelser i bagagen. Det er ærgerligt, fordi gruppen af sårbare eller udsatte børn i mindst lige så stor grad som andre børn har behov for at opleve succeser og være en del af et forpligtende fællesskab.

De forpligtende fællesskaber er understøttende for børns sociale udvikling og giver dem en oplevelse af at være en værdifuld del af en gruppe. Særligt børn, der i andre sammenhænge kan føle sig uden for fællesskaberne, kan have stor glæde af det forpligtende fællesskab, en foreningsaktivitet kan give.

Pædagogisk Idræt

Som nævnt har en væsentlig ramme for arbejdet med 'Bred spillet ud' været pædagogisk idræt. Pædagogisk idræt handler om at bruge idræt i en pædagogisk sammenhæng med et formål, der ligger ud over selve idrætsaktiviteten. Det handler altså ikke om selve idrætten, eksempelvis at blive en god fodboldspiller, men om, at deltagerne opnår succesoplevelser, bliver en del af det forpligtende fællesskab og træner deres sociale og/eller motoriske kompetencer. På den måde bliver idrætten det middel, som bruges til at opnå et pædagogisk mål.

I den pædagogiske idræt er der en idrætsforståelse, der rummer:

Idræt. Her ligger de 'klassiske' idrætselementer, det vil sige de konkrete fysiske elementer som løb, spring, kast og så videre. Derudover er der konkurrenceelementerne af idrætten og det at være i og til kamp.

Leg. I den pædagogiske idræt er der meget leg, som kan være universelle lege, rollelege, regellege eller andre lege. Hermed bliver idrætten bredere, end den er i sin grundform.

Bevægelse. Et sidste afgørende element i den pædagogiske idræt er naturligt bevægelsen. Her arbejdes der med grundmotorik, grundlege, sanser, motorik, koordination og rytme.

Det ovenstående har været den væsentligste forskel for de foreninger, der har deltaget i 'Bred spillet ud'. Disse foreninger har tidligere arbejdet med, at idrætsaktiviteten har været det primære fokus, og at det pædagogiske har været positive 'sidegevinster'. I den pædagogiske idræt er fokus byttet rundt, og det betyder en anden tilgang til både idræt og deltagere.

Erfaringerne fra 'Bred spillet ud' er, at det godt kan lade sig gøre at inkludere denne udsatte gruppe børn i fysisk aktivitet og foreninger, men det kræver en bredere idrætsforståelse end den gængse. Der er behov for pædagogisk opbakning og fokus, og derfor er samarbejde mellem foreninger og SFO'er en optimal struktur.

Samarbejdet har den store styrke, at børnene igennem deres hverdag i SFO'en kan blive motiveret til en foreningsaktivitet og eksempelvis helt konkret hjælpes med at komme af sted. Samtidig har 'Bred spillet ud' vist, at det samspil, der er mellem foreningslivets viden om den konkrete aktivitet og pædagogerens viden om understøttelse af de børn, der har særlige behov, har haft stor betydning.

Også sundhedsperspektivet er vigtigt i pædagogisk idræt, hvor der fokuseres på fysisk sundhed, men også i høj grad på trivsel som et afgørende sundhedselement. Det at have et godt liv knyttes i pædagogisk idræt sammen med at opleve en sammenhæng, hvor man deltager i noget begribeligt, meningsfuldt og håndterbart.

Pædagogiske bagdøre

Et centralt begreb i pædagogisk idræt er de pædagogiske bagdøre. Når en pædagogisk idrætsaktivitet er i gang, giver de pædagogiske bagdøre deltagerne mulighed for at melde til og fra, uden at det går ud over aktiviteterne. For eksempel skal det være muligt at trække sig helt væk fra aktiviteten i kortere eller længere tid for så at komme tilbage, uden at det har betydning for strukturen eller indholdet i aktiviteten for de øvrige deltagere.

De pædagogiske bagdøre stiller altså krav til, at selve idrætsaktiviteten justeres, så det bliver muligt at gå til og fra. Det stiller også krav til, at man er en større gruppe i gang samtidig, så det enkelte barns deltagelse ikke bliver afgørende for, om man må stoppe aktiviteten eller ændre den.

De pædagogiske bagdøre har i 'Bred spillet ud' vist sig at have stor betydning for de involverede børn. Det har givet en tryghed, at det har været muligt at trække sig ud. Samtidig har det fungeret som et helt konkret værktøj, som både pædagoger og foreningsfrivillige har benyttet sig af for bevidst at give de børn, der har brug for videre rammer for deltagelsen, den mulighed.

Erfaringerne med at bruge de pædagogiske bagdøre er, at behovet for dem bliver mindre, når de er til stede. Det enkelte barn får altså mindre og mindre behov for at benytte sig af at gå til og fra, når der er etableret en tryghed i, at det er muligt og legitimt at gøre det.

Legitim perifer deltagelse

Den legitime perifere deltagelse er et andet kernebegreb i den pædagogiske idræt, som dækker over muligheden for, at et barn deltager 'på kanten' af aktiviteten. Et fokus på den legitime perifere deltagelse kan på sigt sikre barnets fulde deltagelse, fordi det føler sig trygt i aktiviteten. Erfaringen med udsatte og sårbare børn er, at de kan have et stort behov for at se en aktivitet an og afkode, hvad der foregår, før de føler sig parate til at deltage.

Det er vigtigt, at barnet får mulighed for at melde sig ind i aktiviteten på en naturlig måde, hvor det ikke betyder en ændring i struktur eller indhold af aktiviteten. Den legitime perifere deltagelse lægger sig altså tæt op ad hensigten med de pædagogiske bagdøre.

Fælles afsæt

Erfaringerne med 'Bred spillet ud' viser, at det har haft stor betydning, at både pædagoger og foreningsfrivillige har haft den pædagogiske idræt som baggrundsviden. Det har givet et fælles sprog og en fælles forståelse for, hvilket formål og indhold de igangsatte aktiviteter skulle have.

I projektet har der vist sig et meget tydeligt fælles ønske om at gøre en forskel for målgruppen af udsatte og foreningsuvante børn. Dette har vægtet tungere end eksempelvis foreningernes ønske om at få nye medlemmer. Der er dermed opstået et fælles mål mellem SFO og foreninger, som har handlet om at gøre en forskel for en gruppe børn, der har haft vanskeligt ved at blive en del af et aktivt fritidsliv.

Samarbejde mellem SFO og foreninger

‘Bred spillet ud’ har i sit afsæt haft en klar antagelse om, at hvis samarbejdet mellem SFO og foreninger fungerede, så ville det også skabe effekter på børneniveau. Denne antagelse har igennem evalueringen vist sig at være rigtig. Disse erfaringer kan forhåbentlig inspirere andre, der er eller skal i gang med samarbejde på tværs af det professionelle og det frivillige.

Afstemning af forventninger

Når der skal etableres et samarbejde mellem det professionelle og det frivillige, er det væsentligt at starte med at afstemme forventninger både i forhold til målet med samarbejdet, og hvordan det rent praktisk skal forløbe. Overordnet kan der være to forskellige typer af samarbejder, som hver især kræver noget forskelligt. Der kan etableres:

En tilbagevendende aktivitet

Der kan i samarbejdet etableres en tilbagevendende aktivitet, hvor foreningen og SFO’en i fællesskab står for eksempelvis en ugentlig time i den pågældende idrætsgren i SFO-tiden justeret i forhold til den pædagogiske idræts rammer. Denne type samarbejde forudsætter klare aftaler, rammer og engagement til at fastholde arbejdet med både rekrutteringen, motivationen af børnene og den konkrete aktivitet.

Der viser sig i denne type aktiviteter en særlig udfordring, som knytter sig til tidspunktet på dagen, idet det optimale tidspunkt for SFO’en oftest vil være før klokken 15, hvilket kan være en udfordring for de frivillige, der også skal passe deres almindelige arbejde. Det er vigtigt at tage denne udfordring med i sine overvejelser og tale om, hvilke løsninger der kan findes, som er bæredygtige for alle parter. Der gives senere i håndbogen idéer til, hvordan netop tidsudfordringen kan håndteres.

En event

En anden mulighed er at samarbejde om at afholde en event, hvor børnene og de unge eksempelvis bliver præsenteret og kan prøve en vifte af forskellige idrætsgrene eller få en prøvetime i en særlig idrætsgren. Denne type samarbejde kræver både planlægning og samarbejde op til og i gennemførelsen af aktiviteten og beslutning om, om eventen skal være noget enkeltstående eller noget, der for eksempel gentager sig år efter år.

I ‘Bred spillet ud’ viser erfaringen, at begge typer aktiviteter kan gennemføres med stor succes, og at det afgørende for, om det lykkes at gennemføre planerne, er deltagernes forventningsafstemning og forestillinger om, hvad der er realistisk både tids- og rammemæssigt.

Hvad kan foreningen bidrage med?

Foreninger kan først og fremmest bidrage med en stor værdifuld viden om de konkrete idrætsaktiviteter og det ganske særlige engagement, der kendetegner det danske foreningsliv, og som har haft stor betydning for 'Bred spillet ud'.

Den viden, som foreninger har om idræt og deres konkrete idrætsgrene, kan i høj grad spille ind i forhold til pædagogisk idræt. De foreningsfrivillige er vant til at lære fra sig og skabe motivation for deres idrætsgren, og denne viden kan bringes ind i det fælles rum som et vigtigt element i den pædagogiske idræt.

Derudover har en række foreninger i 'Bred spillet ud' bidraget med materiale, for eksempel i form af bolde, kegler, spillerveste og så videre.

For at samarbejdet skal give det ønskede udbytte i forhold til pædagogisk idræt, stilles der også en række krav til foreningerne. Det er afgørende, at de er klar til at se deres idrætsgren i en bredere ramme, som giver mulighed for de pædagogiske bagdøre og den legitime perifere deltagelse. Denne åbenhed og lyst til at 'trække' i bredden af idrætten stiller store krav til foreningernes syn på og ønske med idrætten. For eksempel i forhold til hvilke ambitioner der findes om det at 'blive dygtig' til en sport. Her handler det på ingen måde om elitesport, selvom den pædagogiske idræt formentlig ville kunne være indgangen til idrætten for børn, der senere viser sig at være særlig talentfulde.

Et andet element, der er nødvendigt for at få det optimale ud af samarbejdet, er, at foreningerne ønsker at inkludere og arbejde med den gruppe børn, der har særlige behov. Det kan være igennem en beskrevet værdi i foreningen om, at man ønsker at inkludere alle børn i aktiviteterne.

I 'Bred spillet ud' er der i en række foreninger gjort et stort stykke arbejde for at blive klædt på til at håndtere de udfordringer, der kan følge med ønsket om inklusion. En frivillig fortæller i forbindelse med 'Bred spillet ud':

"Der er stadig en lang række ting, vi gerne vil med det. Vi har stadig blinde punkter i forhold til pædagogikken, men vi er klart blevet bedre til at spotte dem (børn med særlige behov, red.). Og når vi kan spotte dem, så kan vi også bedre behandle dem ordentligt, fordi vi ved, hvad der er årsagen til deres reaktioner." (foreningsfrivillig)

Hvad kan SFO'en bidrage med?

SFO'en og pædagogerne i SFO'en kan først og fremmest bidrage med de pædagogiske kompetencer og kendskabet til børnene. Dette har både stor betydning for arbejdet med at rekruttere og motivere børnene til de igangsatte aktiviteter og som støtte for børnene, mens aktiviteten gennemføres.

De sårbare børn har et stort behov for at være trygge, når de skal prøve noget nyt, og her har de kendte voksne en vigtig rolle. Samtidig har pædagogerne i 'Bred spillet ud' især fokuseret på at støtte de børn, der har haft brug for det undervejs i aktiviteten. Dermed har de haft særligt øje for, hvornår der var brug for de pædagogiske bagdøre, og de har understøttet både den aktive og den passive deltagelse i aktiviteterne.

Erfaringerne med 'Bred spillet ud' viser, at der er behov for, at SFO'erne stiller ressourcer til rådighed til projekterne, og at det dermed er en del af årsnormen i SFO'en. Ved at gøre det til en del af SFO'ens årshjul bliver arbejdet mere målrettet og får nogle gode rammer, som gør det muligt eksempelvis at bruge den fornødne tid på at rekruttere og motivere børnene.

Det organisatoriske samarbejde

Erfaringer med både 'Bred spillet ud' og andre lignende projekter viser, at det er vanskeligt at skabe samarbejdsrelationer, der er organisatorisk båret. Ofte er det enkeltpersoner, som har et stort drive, der bærer projekterne. Det har den store fordel, at der er kort fra tanke til handling, fordi de, der er involveret, også er dem, der kan handle på nye idéer og behov. Ulempen er, at samarbejdet bliver sårbart, forstået på den måde, at det nemt kan forsvinde med enkeltpersonen, hvilket eksempelvis kan ske ved jobskifte, sygdom, en frivillig, der får travlt i sit almindelige arbejdsliv, og så videre.

I 'Bred spillet ud' var der ved opstarten blandt de involverede frivillige og SFO-pædagoger enighed om, at noget af det vigtigste var, at der var ildsjæle i projekterne. Denne antagelse har vist sig at være rigtig, og der har i den grad været personer, der har været tændt af en særlig ild, og som har gjort rigtig meget for at få aktiviteter til at lykkes.

Særligt har ildsjælene fra foreningerne været betydningsfulde, idet foreningerne kan bære samarbejdet næsten uden medvirken fra SFO'en. Derfor er projektet og de enkelte aktiviteter fuldstændig afhængige af de frivilliges ildsjæle. Evalueringen af 'Bred spillet ud' viser tydeligt, at der hvor der findes ildsjæle i foreningerne, hvilket synes at være i alle involverede foreninger, har projekterne fået god vind i sejlene.

Erfaringerne fra 'Bred spillet ud' peger også på, at det er en fordel for projekterne, hvis de pædagoger, der er involveret i aktiviteterne, har en særlig interesse for idræt og bevægelse. Det viser sig i flere SFO'er, at man bevidst har udpeget pædagoger til at deltage i projektet, som selv har en tilknytning til en forening enten som frivillig eller som udøver. Dette vurderes at have stor betydning, fordi pædagogerne har en naturlig interesse for feltet og finder det vigtigt og meningsfuldt for børnene.

I etableringen af nye samarbejder bør der være opmærksomhed på balancen mellem det personbårne og det organisatoriske. Der er ikke tvivl om, at der er behov for ildsjæle og fagligt engagerede medarbejdere, der gør en ekstra indsats. Men der viser sig også et tydeligt billede af, at der hvor projekterne har været mere organisatorisk forankret, opstår der nogle mere langvarige effekter. For eksempel igennem ændringer af foreningens værdigrundlag og tilgang til målgruppen af udsatte og foreningsuvalte børn. Denne tendens viser sig også i SFO, da tanker om pædagogisk idræt og samarbejde med foreninger i højere grad integreres i de SFO'er, hvor der har været en tydelig ledelsesmæssig opbakning både i forhold til ressourcer og i forhold til det generelle signal om, at det er et vigtigt projekt for SFO'en.

Relationer og struktur

I forlængelse af ovenstående beskrivelse af, at ildsjæle og de fagligt engagerede pædagoger er vigtige, viser erfaringerne med 'Bred spillet ud' endvidere, at relationerne mellem pædagoger og frivillige er centrale. De gode relationer støtter viljen og lysten til samarbejdet, hvilket er godt for initiativerne.

Dermed anbefales det, at der i forbindelse med etablering af nye samarbejder gøres noget aktivt for at skabe en god relation både i forhold til samarbejdet om den konkrete aktivitet og mere generelt. Der har i 'Bred spillet ud' været gode erfaringer med at holde møder med rimelige intervaller, så der er mulighed for både at tale om ønsker og formål og planlægge den næste periode. En pædagog fortæller:

"Samarbejdet har spredt sig som ringe i vandet, så der nu opstår nye aktiviteter på baggrund af det eksisterende samarbejde. Der bliver nu også inddraget andre aldersgrupper (af børn, red.)." (pædagog)

Erfaringerne viser, at der hvor der er en god relation, lykkes det at arbejde kontinuerligt med samarbejdet uden en meget stram struktur omkring eksempelvis hyppigheden af møder. Hvis relationen er mindre stærk, bliver der modsat behov for en klar og tydelig struktur.

Udfordringer og løsninger

Det at arbejde på tværs af det professionelle og det frivillige er ikke uden udfordringer, fordi de to centrale aktørgrupper har et markant forskelligt afsæt for og en tilsvarende indgang til samarbejdet. Erfaringerne med 'Bred spillet ud' viser, at disse udfordringer kan håndteres, så de ikke bliver en hindring i forhold til at gøre en forskel for de foreningsuvante og udsatte børn. Det følgende er en præsentation af de centrale udfordringer og de løsninger, der kan arbejdes med.

Tidspunkt på dagen

En central udfordring, der viser sig, hvis man ønsker at lave en ugentlig aktivitet, er tidspunktet på dagen. For at aktiviteten skal kunne gennemføres i SFO-tiden, skal det være inden for dennes åbningstid og gerne inden klokken 15, hvor mange børn skal hjem. Dette udløser en udfordring for de frivillige, idet de passer deres almindelige arbejde og derfor har vanskeligt ved at deltage i aktiviteter i det tidsrum.

En løsning, som i flere projekter har vist sig at fungere rigtig godt, er at lade unge stå for træningen af børnene i SFO-tiden. Det kan eksempelvis være elever fra de ældste klasser i den skole, hvor aktiviteten foregår i SFO'en. Denne model synes at have flere fordele, både fordi det er håndterbart i forhold til det praktiske, og fordi de ældre børn får en status som rollemodeller for de mindre børn, der deltager i aktiviteten. De store kan dermed også være behjælpelige med rekrutteringen af de deltagende børn ved at være med til at 'prikke til dem', hvis de møder dem i løbet af skoledagen.

Denne tilgang kræver, at der er mere erfarne frivillige, der i opstarten hjælper de yngre trænere, så der kommer struktur og ramme for aktiviteten. Derudover får pædagogerne fra SFO'erne her en endnu større rolle i at arbejde med de pædagogiske elementer i aktiviteten. Der er også gode erfaringer med, at man uddanner de unge frivillige til junioridrætsledere, så de også har et basiskendskab til pædagogisk idræt og andre centrale dele af det at træne børn.

Andre steder har det også været unge, der har stået for afholdelsen af aktiviteten, men ikke fra den pågældende skole. Eksempelvis har det været gymnasieelever, som har en tilknytning til den forening eller det boligområde, hvor aktiviteterne har været afholdt. Særligt tilknytningen til området og dermed de børn og unge, der bor der, har vist sig at være af stor betydning både for de unge frivilliges engagement og deres funktion som rollemodel over for de yngre børn og unge.

Specielt har der i et projekt i 'Bred spillet ud' været stor succes med at have to unge mænd til at varetage fodbold for drengene i det boligområde, hvor de selv bor. Her har aktiviteterne i høj grad handlet om at spille fodbold for sjov, men det har også været en uvurderlig ramme for de unge til at spejle sig i mønsterbrydere fra området.

Rekruttering af børn

En væsentlig overvejelse i forbindelse med igangsættelse af aktiviteter er, hvilke børn der skal være med. Her er den primære overvejelse, om aktiviteten skal være et tilbud for alle børn, et tilbud for en særlig gruppe børn eller en 'skal-aktivitet' for en gruppe børn eller alle børn. I 'Bred spillet ud' er der gode erfaringer med alle former. Samtidig har det været en udfordring at rekruttere børnene, hvilket skyldes, at de er optaget af noget andet på det givne tidspunkt. Derudover kan det også skyldes, at de kan føle sig utrygge ved aktiviteten eller ikke har noget forhold til den givne idrætsgren og på den baggrund ikke kan tage et aktivt tilvalg.

Det kan altså kræve et stort arbejde at rekruttere, motivere og gøre børnene trygge. Der er gode erfaringer med, at en pædagog går rundt i hele SFO'en og husker børnene på aktiviteten, både hvis det er en frivillig mulighed, og hvis det er en 'skal-ting'. Et andet sted er denne metode brugt i et helt boligområde, hvilket har haft stor positiv effekt, men samtidig opleves som meget tidskrævende. Der er en naturlig tendens til, at rekrutteringsbehovet falder, efterhånden som børnene bliver mere bekendte med og trygge ved aktiviteten.

En anden måde at arbejde med rekruttering på er igennem information til forældre, eksempelvis igennem forældreintra, hvor der kan gives information om aktiviteterne og samtidig appelleres til, at forældrene bakker op om aktiviteterne. En frivillig fortæller:

"En af pædagogerne har bedt en forælder om at gå hjem (da hun ville hente sit barn fra SFO, red.). Det udstråler, at det er vigtigt. Den opbakning er helt vildt flot."
(foreningsfrivillig)

Det synes overordnet at have positiv betydning for rekrutteringen af børn, at aktiviteten er fast (såfremt det er en tilbagevendende begivenhed), altså at det foregår på samme ugedag og i samme tidsrum hver uge. Der hvor aktiviteten afholdes mere 'ad hoc', bliver rekrutteringsudfordringen større.

Ved enkeltarrangementer kan der ligeledes tænkes i fælles indsats omkring information igennem både foreningens/foreningernes kanaler samt skole og SFO's kanaler.

Mere viden

Der findes meget viden om samarbejde mellem SFO og foreninger og mere generelt om samarbejdet mellem det professionelle og det frivillige. Også pædagogisk idræt kan der læses meget mere om, blandt andet følgende steder:

Videncenter Kosmos

www.vicekosmos.dk

Danmarks Idræts-Forbund

www.dif.dk

DGI

www.dgi.dk

Dansk Skoleidræt

www.skoleidraet.dk

www.skolesport.com

Hvis du ønsker at vide mere om 'Bred spillet ud', er du velkommen til at kontakte:

Køge Kommune

Idræts- og fritidskonsulent Karina Hjort Feddersen

Kulturafdelingen

Torvet 1

4600 Køge

E-mail: karina.h.feddersen@koege.dk

inevå
INNOVATIV EVALUERING

